

Asia: VN/27438/2023

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitysluonnos EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa liikenne- ja viestintäministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki datan hallinnasta ja valvonnasta, jossa säädettäisiin toimivaltaisista viranomaisista sekä seuraamuksista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi säädettäisiin kuluttajien datalukutaidon edistäminen, ja Kilpailu- ja kuluttajavirastossa toimivan kuluttaja-asiamiehen valvottavaksi tulisi eräitä tiedonantovelvoitteita silloin, kun on kyse elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä sopimuksista. Datasäädöksen kontekstissa datalukutaito tarkoittaa, että yksilöt ovat tietoisia tuottamansa datan merkityksestä ja arvosta ja kykenevät tekemään datan avulla itselleen edullisia valintoja.

Datalukutaidon edistäminen on datasäädöksen edellyttämä uusi viranomaistehtävä. Esitysluonnoksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV), jolle vastuu datalukutaidon kehittämisestä ollaan asettamassa, ja kuluttaja-asiamiehelle suunnattu lisäresurssi olisi yksi henkilötyövuosi. Samassa luonnoksessa kuitenkin todetaan, että esimerkiksi KKV:ssa toimivan kuluttajaneuvonnan kysyntä ylittää jo nykyresursseilla tarjonnan siten, että vain alle puolet yhteydenotoista pystytään käsittelemään.

Kuluttajaliitto toteaa, että kuluttajien edun mukaista on, että viranomaisille suunnataan riittävästi resursseja. Kuluttajaliitto yhtyy esityksessä mainittuun vaikutusarviointiin siltä osin, että kaikki kuluttajat eivät välttämättä ymmärrä, mistä datan siirtämiseen käytettävissä käyttöliittymissä tai lupapyyntöissä on kysymys, millä voi olla negatiivisia vaikutuksia tiettyjen kuluttajaryhmien, erityisesti vanhusten, vammaisten ja lasten, osallisuuteen ja kykyyn käyttää älylaitteita. Jotta viranomaistehtävä toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla, erityisesti edellä mainituille

kuluttajaryhmille suunnattua koulutusta datalukutaidon kehittämiseksi on oltava riittävästi ja tarkoituksenmukaisessa muodossa saatavilla.

Kuluttajaliitto on yhtä mieltä siitä, että datalukutaidon kaltainen osaamisen kehittyminen vaatii aikaa ja aiheen huomioimista oppilaitoksissa ja muissa organisaatioissa kaikilla sektoreilla. Tämän tulisi näkyä myös talousarviosta päätettäessä, jotta viranomaisten lisäksi myös oppilaitokset, järjestöt ja yritykset pystyvät neuvomaan kuluttajia, tarjoamaan datalukutaitoon liittyvää koulutusta ja ohjaamaan kuluttajia toimivaltaisiin viranomaisiin.

Lumijärvi Julia
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf